

sine magno iudicio, & uetustissimorum exemplarium ope, quæ Florentia, Brixia, Bononia, ipsaque, in qua uiuimus, Roma abunde suppeditauit, mutata a nobis sit. Vulgata quoque sacrorum Bibliorum editio magno nobis in emendando codice adiumento fuit. Siquidem in ea uerior sæpe lectio (quæ etiam commentario probaretur) quam intra ipsum Hieronymum custodita est. Hieronymi autem uulgatam in prophetas esse editionem, etiam qui in reliquis Bibliorum partibus illius esse negaret, inficiari non poterit: quando ne uerbo quidem, paucis sublatis erroribus, una ab altera disidet. Profuit hac in re etiam multum hebraica ueritas, ad cuius normam se sacra uolumina interpretatum esse, Hieronymus ubique fatetur: præsertim ubi illa uulgatæ (quam pro uiribus semper secuti sumus) assentitur editioni: sicut lxx. interpretum lectionem ex græco ipsorum codice, iuncto Hieronymi testimonio, alicubi quoque restituumus. Et quia Hieronymus tam suam, quàm lxx. in interpretationem, ubi inter se uariant, ex professo recenset, apposuimus in margine uerba hebraica, quæ inter ipsum, & lxx. differentiam fecere: & hoc ut uno intuitu lector diuersitatis fontem absque labore statim aspiciat. Verum quia Hieronymus non secundum suam editionem (quæ nondum eo tempore recepta erat) sed secundum interpretationem lxx. ubique tunc inuulgatâ, scripturæ sacræ testimonijs utitur, difficillimum fuit ea, cum a uulgata nostra editione dissentiant, inuenire. Inuenimus tamen fere omnia, marginique locum adscripsimus, addita nota, secundum lxx. & hoc ne lector apud uulgatam nostram editionem testimonium quærens, & non inueniens, offenderetur: quam notam ponere omisimus, ubi locus cum lxx. consentiens, in uulgata nostra reperitur editione. Hæc autem res, minima forsitan aliquibus uideatur; nobis certe maioris laboris fuit, quam quiuis existimare possit: quippe cum pro uno testimonio inueniendo, integrum interdum uolumen græcum uoluere, legereque necesse fuerit. At utilitatis fore magnæ, omnes absque dubietate aliqua fatebuntur. In Psalmis nihil tale perpessi sumus: sunt enim in uulgata editione iidem illi, quos lxx. uerterunt: quos a se emendatos, & cum gaudio a Romana ecclesia susceptos, sæpe Hieronymus gloriatur. Non enim quos ipse ex hebraico transtulit, sed quos a lxx. translatos ipse e græco